

A magyar gyógyszeripari innováció helyzete és gazdasági jelentősége

Dr. Blaskó Gábor, Servier Kutatóintézet Zrt.

Magyarország már hosszú ideje a nemzeti össztermék (GDP) kb. 1%-át fordítja kutatás-fejlesztésre, 2009-ben mintegy 300 milliárd forintot. Ennek az összegnek 41%-a állami forrás, 46%-a ipari K+F ráfordítás, és 13%-a külső, legnagyobb részben európai forrás. Az ipari források majd 40%-át a Magyarországon dolgozó gyógyszeripari vállalatok gyógyszerkutatási projektjei adják. A magyarországi gyógyszeripar közel 14 000 munkavállalót foglalkoztat, melyből 4800 felsőfokú diplomával rendelkező alkalmazott. Az iparág árbevételének kb. 75%-a az export piacokon képződik.

The situation and economic importance of the innovation of the pharmaceutical industry at Hungary : Since a long period of time the research and development expenditure of Hungary is about 1% of the gross domestic product (GDP). In 2009 this expenditure was 300 billion HUF. From this amount 41% is provided by the State, 46% is the R+D expenditure of the industry, and 13% is founded by the EU. The 40% of the industrial R+D expenditure is given by the projects of the pharmaceutical industry. The pharmaceutical industry at Hungary employs around 14 000 employees among them about 4800 have university diploma. 75% of the income of the pharmaceutical industry is realized on the export markets.

BEVEZETÉS

Minden Magyarországon végzett gyógyszerkutatást magyar gyógyszeripari innovációs tevékenységnek tekintünk, függetlenül attól, hogy az adott kutatói egység mögött milyen tulajdonosi háttér áll. Meghatározó, hogy ezeket magyar kutatók végzik, amely több szempontból igen lényeges. Ezek a kutatói egységek lehetnek egyetemi-, klinikai illetve akadémiai kutatóhelyek, vagy ipari kutatóintézetek, mely

utóbbiak közül a négy közismert gyógyszergyár; a Richter Gedeon Nyrt., a sanofi/aventis Zrt., az EGIS Nyrt. a mögötte álló meghatározó többségi tulajdonossal, a Servier Laboratoires SA-val, illetve a Teva Magyarország Zrt. a meghatározóak. Ebbe a kategóriába sorolható még több magán- illetve állami tulajdonban lévő kutatás-fejlesztéssel foglalkozó kis és középvállalkozás (KKV) is, amelyek a mostani gazdaságfejlesztési stratégia szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak.

ALAPVETŐ ORSZÁGOS ÉS GYÓGYSZERIPARI KUTATÁS-FEJLESZTÉSI ADATOK

2009-ben Magyarországon a K+F-re fordított forrás mintegy 299,2 Mrd Ft volt, amely a hazai össztermék (GDP) 1,15%-a (lásd 1. táblázat, forrás KSH). Ez a K+F ráfordítás az állami szektor részéről 125,6 Mrd Ft, a vállalati szférában 138,9 Mrd Ft és 34,6 Mrd Ft egyéb, leginkább külső, EU-s forrás K+F-re fordított összegeiből tevődik össze.

Az 1. táblázatból látható az is, hogy egészen 2006-ig az állami K+F ráfordítás nagyobb volt, mint a vállalati szféra hasonló ráfordítása. A fejlett világban az állami és a magán-szféra K+F ráfordításainak aránya általában 1:2, a magán-szféra javára. Magyarországon a tendencia 2006-tól már ebbe az irányba mutat, de még messze az optimális arány elérése. A Lisszaboni Egyezmény azt a tűzte ki célul, hogy az EU tagállamai éves GDP-jük 3%-át fordítsák K+F tevékenységre, mely óhajtott cél elérését Magyarországon csak a nagyon távoli jövőben lehet várni.

A magyar gyógyszeripart reprezentáló négy nagy gyógyszergyár és a hasonló tevékenységű kis- és középvállalatok kutatás-fejlesztési ráfordításai több mint az egyharmadát teszik ki a vállalati K+F ráfordításoknak (lásd 2. táblázat, forrás MAGYOSZ). Magyarországon a gyógyszeriparon kívül nincs még egy olyan iparág, mely hasonló aránnyal venné ki részét a nemzeti K+F ráfordításokból.

	Összes K+F (Mrd Ft)	GDP (Mrd Ft)	(%)	Állami K+F (Mrd Ft)	Vállalati K+F (Mrd Ft)	Egyéb K+F (Mrd Ft)
2006	238,0	25139	1,00	123,1	114,9	n.a.
2007	245,7	25419	0,97	116,7	123,7	6,0
2008	266,4	26543	1,00	111,4	128,7	26,3
2009	299,2	26017	1,15	125,6	138,9	34,6

1. táblázat
A kutatás-fejlesztés főbb mutatói Magyarországon

	Gyógyszeripari K+F ráfordítások (Mrd Ft)	Ipari K+F ráfordítások (Mrd Ft)	Országos K+F ráfordítások (Mrd Ft)
2006	36,0	114,9	238,0
2007	43,7	123,7	245,7
2008	51,0	140,0	266,4

2. táblázat
A magyar gyógyszeripari K+F főbb adatai (a KSH és a MAGYOSZ adatai eltérőek)

	Árbevétel (Mrd Ft)	Ebből		Beruházási volumen (Mrd Ft)
		Belföld (Mrd Ft)	Export (Mrd Ft)	
2006	592	178	414	61
2007	636	155	481	40,7
2008	692	175	517	54

3. táblázat

A magyar gyógyszeripar főbb értékesítési adatai

A GYÓGYSZERIPAR JELENTŐSÉGE A NEMZETGAZDASÁGBAN

A magyar gyógyszeripar jellemzően export orientált. A vizsgált időszakban a gyógyszeripar termelési értékének 2006-ban még 30%-a, majd 2008-ban már csak 25%-a került a hazai piacon értékesítésre, a többi megtermelt érték az export piacokon realizálódott (lásd 3. táblázat, forrás MAGYOSZ). Ez a növekvő export-hányad egyedül és kizárólag új termékek piacra hozatalával valósítható meg. A mai világpiacra helyüket megálló új termékek jelentős innovációval és magas színvonalú minőség biztosításával fejleszthetők ki. A magyar gyógyszeripar hazai piaci helyzetének megőrzését és jelentős export bevételét a magyar gyógyszeripari K+F biztosítja.

A magyar gyógyszeripar jelentős számú munkaerőt foglalkoztat közvetlenül (lásd 4. táblázat, forrás MAGYOSZ), melyen belül is hangsúlyozott arányú a felsőfokú végzettségűek száma, valamint a kutatás-fejlesztésben foglalkoztatók száma.

A magyar gyógyszeripari cégek azon túlmenően, hogy saját maguk rendelkeznek fejlett K+F infrastruktúrával és alkalmaznak magas színvonalú képzett munkaerőt, igen jelentős szerepet vállalnak az állami kutatás-fejlesztés tevékenység fenntartásában. Az állami K+F forrás felhasználás egyrészt a felsőoktatásban, másrészt az MTA kutatóintézeteiben és más kisebb kutató cégekben történik nagyjából azonos arányban. Ez 2009-ben a felsőoktatásban 62,6 Mrd

	Foglalkoztatottak száma	Ebből felsőfokú	K+F-ben foglalkoztatottak
2006	14730	4650	1880
2007	14800	4800	1900
2008	13200	4790	1930

4. táblázat

A magyar gyógyszeripar főbb foglalkoztatási adatai

Ft K+F felhasználást jelentett, az MTA és más állami kutatóintézetekben pedig 60 Mrd Ft K+F forrás felhasználását. Az állami felsőoktatási intézményekben folytatott K+F tevékenység fedezetének kb. 15%-át adják a vállalatok, és az akadémiai és egyéb állami kutatóintézetekben folyó kutatás-fejlesztés mintegy 12%-át biztosítja a nem állami szféra. Ezen támogatások 40-50%-át egyedül a magyar gyógyszeripar adja. Tehát megállapítható, hogy az állami K+F szféra működésének és forrásainak is 12-15%-át az ipari vállalatok adják, különös hangsúllyal a gyógyszeripari vállalatok. Ezen K+F források nélkül mind a felsőoktatási, mind az akadémiai kutatások nagymértékben ellehetetlenülnének.

ÖSSZEZÉS

Az elmondottak összegzése alapján állítható, hogy a magyar gyógyszeripar, ezen belül is jellemzően a négy gyógyszergyár (a Richter Gedeon Nyrt.; a Servier Gyógyszergyár, amely az EGIS Nyrt. részvényeinek 51%-ával rendelkezik, továbbá Magyarországon működteti a Servier Gyógyszerkémiai Kutató Intézetet; a sanofi/aventis Zrt. mely magában foglalja a Chinoin Zrt.-t; és a Teva Magyarország Zrt.) együttesen a teljes magyar vállalati K+F ráfordítások 40%-át képviselik. A négy vállalat 2008-ban 51 milliárd Ft összeget fordított K+F-re. A négy nagy gyógyszergyár további 54 milliárd Ft-ot költött beruházásra, mely számok egyértelműen bizonyítják a magyar gyógyszeripari K+F tevékenység jelentőségét a nemzeti innovációs rendszerben.

A SZERZŐ BEMUTATÁSA

Dr. Blaskó Gábor vegyész-mérnök, a kémiai tudományok doktora (1984), az MTA levelező (2001) majd rendes tagja (2007), a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem c. egyetemi tanára (1989), és tiszteletbeli doktora (2009). 1973 és 1989 között a BME Szerves Kémiai Tanszékén, majd az MTA Központi Kémiai Kutató intézet-

ben dolgozott előbb tudományos munkatársként, majd főmunkatársként, végül tudományos tanácsadóként. Az Egyesült Államokban vendégkutató volt a Pennsylvania State University-n (1980-81), illetve a University of Illinois at Chicago-n (1986-1989). 1989 és 2007 között az EGIS Gyógyszergyár kutatási igazgatója, 2007-től a Servier Research Institute of Medicinal Chemistry ügyvezető igazgatója. 1983-ban Zemplén Géza Díjban részesült, 2007-ben Széchenyi Díjjal tüntették ki.